

GZGKiM. 2213-7/20.DZ
L.dz. 435

Wągrowiec, 17 marca 2021 r.

**Minister Kultury, Dziedzictwa
Narodowego i Sportu**

**za pośrednictwem:
Wojewódzkiego Urzędu
Ochrony Zabytków w Poznaniu
– Wielkopolskiego
Wojewódzkiego Konserwatora
Zabytków**

Na podstawie art. 106 ust. 5 i art. 141 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.), w związku z art. 53 ust 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2020 r., poz. 282 ze zm.) składam zażalenie na Postanowienie Nr 179/2021 wydane w dniu 4 marca 2021 r. (wpływ do GZGKiM 10 marca 2021r.) przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu o odmowie uzgodnienia projektu decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dla inwestycji polegającej na budowie 2 zbiorników naziemnych na wodę pitną o objętości 150 m³ każdy wraz z rurociągami technologicznymi na dz. nr ewid. 92/2, 92/8, 92/9 obr. Kaliszany, gm. Wągrowiec Postanowieniu zarzucam uchybienie przepisom procedury administracyjnej, w szczególności art. 7, art. 8, art. 11, art. 77 § 1 i art. 80 Kpa, poprzez brak dokładnego i rzetelnego rozpatrzenia dokumentacji złożonej wraz z projektem decyzji podlegającej uzgodnieniu, a także dokonanie dowolnej, niepopartej jakimikolwiek dowodami oceny zgromadzonego materiału, co doprowadziło do poczynienia w zaskarżonym postanowieniu całkowicie dowolnych i błędnych ustaleń faktycznych.

Park dworski w Kaliszanych został wpisany do rejestru zabytków nieruchomości pod nr rej. A – 535 decyzją z dnia 24 lutego 1986 r. W ewidencji parku dworskiego opracowanej przez doc. dr hab. Henryka Błaszyka w 1984 roku na str. 5 opracowania czytamy: „*Na krańcach wspomnianej łąki wybudowano w 1980 roku ujęcie wody*” a na str.9: „*Od strony wschodniej park sąsiaduje z łąką, na której w pobliżu drogi do Toniszewa pobudowano dużych rozmiarów hydroformię. Otacza ją płot z siatki drucianej.*”, zaś na str. 12 „*Na północnej granicy parku znajduje się pas łąki, która oddziela park od pól uprawnych. Usytuowane są tu urządzenia ujęcia wody otoczone płotem z siatki drucianej*”. Ze wskazanego opracowania wynika zatem, że po pierwsze - hydroformia dużych rozmiarów istniała jeszcze przed wpisaniem parku dworskiego do rejestru zabytków i po drugie - hydroformia pobudowana była **na łące od strony północno - wschodniej parku.**

Powyższe jest spójne z projektem badań hydrogeologicznych dla ujęcia w Kaliszanych, zatwierdzonych decyzją Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu w dniu 13 listopada 1973 roku. Dokumentacja dotycząca budowy hydroforni opracowana była 1977 roku

przez K. Kalkowskiego. Natomiast sama studnia wybudowana była już w roku 1975. Przed wpisaniem parku dworskiego do rejestru zabytków część działki została przeznaczona pod potrzeby ujęcia wody, ogrodzona i zagospodarowana poprzez budowę:

- 1) stacji wodociągowej (hydroforni)
- 2) studni
- 3) zbiornika retencyjnego wody uzdatnionej o poj. 50 m³,
- 4) odstojnika na wodę popłuczną,
- 5) zasieku na opał i odpady,
- 6) zbiornika bezodpływowego na nieczystości ciekłe bytowe.

Inwestycja była realizowana w oparciu o informację o możliwościach i warunkach lokalizacji inwestycji wydanej przez Urząd Powiatowy w Wągrowcu w dniu 15 marca 1974 roku oraz zarządzenie o budowie wodociągu nr 15/74 z 5 lutego 1974 roku.

Dokumentacja została uzgodniona przez Urząd Wojewódzki w dniu 17 sierpnia 1977 r. Właścicielem działki na której planowano studnię wraz z hydrofornią był wówczas Skarb Państwa - Państwowy Fundusz Ziemi, następnie teren został przekazany Gminie Wągrowiec.

Z analizy mapy byłego zaboru pruskiego z 1892 r., czyli z okresu świetności parku dworskiego wynika, że teren na którym obecnie położona jest hydrofornia **nie znajdował się w obszarze zaplanowanych nasadzeń drzew, teren ten stanowił łąkę**, na której wypasano bydło. Powyższe znajduje również odzwierciedlenie w analizie historycznej opracowanej przez doc. dr hab. H. Błaszczyka: *„Początkowo park a właściwie łąkę przeznaczono na pastwisko. Dzierżawił ją parcelant Kazmierz Prech. Prawo wypasu skończyło się w 1975 roku z chwilą przejęcia nad nimi nadzoru przez Urząd Gminy Wągrowca.”* Nie bez znaczenia jest tutaj fakt, że wypowiedzenie dzierżawcy łąki wiązało się z planami dotyczącymi budowy studni głębinowej oraz stacji uzdatniania wody. Tak więc pewne jest, że w momencie budowy stacji na tym obszarze żadnych założeń parkowych nie było. I mowa tutaj nie tylko o braku starodrzewu i zieleni parkowej, ale również rozplanowanej sieci dróg, alei, osi i powiązań widokowych. Wątpliwe jest również czy w przeszłości, konkretnie na tym terenie były planowane jakiegokolwiek założenia parkowe, bowiem z treści opracowania doc. Dr hab. H. Błaszczyka oraz mapy z 1892 r. wynika, że łąka na której posadowiona została hydrofornia traktowana była jak teren poza parkiem. Nieprawdą zatem jest stwierdzenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków jakoby budynki i obiekty techniczne zlokalizowane na terenie parku wybudowane zostały *„na skutek błędnych decyzji w przeszłości, podejmowanych często bez uzgodnienia z konserwatorem zabytków”*. Bezzasadne jest nazywanie błędną decyzją pobudowanie studni, stacji uzdatniania wody i wodociągu przez inwestora, który uzyskał na taką budowę **wszystkie wymagane wówczas pozwolenia**. Inwestor nie mógł uzyskać zezwolenia konserwatora zabytków, bowiem w tym czasie teren nie był jeszcze objęty ochroną.

Należy w tym miejscu również wyjaśnić cel zamierzenia inwestycyjnego jakim jest budowa dwóch zbiorników retencyjnych o pojemności 150 m³ każdy, a zwłaszcza odnieść się do stwierdzenia Konserwatora, jakoby możliwa była modernizacja istniejącej stacji w granicach i gabarytach istniejącej zabudowy tj. bez dodatkowych zbiorników naziemnych. Potrzeba realizacji inwestycji modernizacji istniejącej stacji uzdatniania wody w Kaliszanach wynika, z faktu, że istniejący zbiornik retencyjny jest skorodowany, a jego zdolność magazynowania wody jest zbyt mała w stosunku do aktualnych potrzeb gospodarstw rolnych zaopatrywanych z tego ujęcia. Warto dodać, że ujęcie w Kaliszanach poprzez sieć wodociągową o długości ponad 13 kilometrów zaopatruje w wodę 128 gospodarstw domowych oraz 126 wysokoprodukcyjnych, nastawionych na hodowlę bydła mlecznego, drobiu i trzody

chlewnej, gospodarstw rolnych, położonych na terenie wsi: Kaliszany, Kaliszanki, Toniszewo, Kamienica i Grylewo. Rozwój produkcji gospodarstw rolnych, w tym z dofinansowaniem ze środków UE, spowodował blisko dwukrotny wzrost zapotrzebowania na wodę pitną. Dostarczenie wody w odpowiedniej ilości i jakości stało się palącym problemem dla przedsiębiorstwa wodociągowego jakim jest Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wągrowcu. Dlatego też Gmina Wągrowiec wspólnie ze swoim zakładem budżetowym – Gminnym Zakładem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wągrowcu podjęły działania w celu modernizacji istniejącej stacji uzdatniania wody w Kaliszanach, w tym budowy 2 zbiorników retencyjnych, mających za zadanie gromadzenie wody uzdatnionej w celu jej równomiernej dostawy w okresie dużego rozbioru, szczególnie w okresie letnich upałów, jak również stanowić zabezpieczenie w sytuacjach zagrożenia pożarowego. W związku z planowaną inwestycją Gmina Wągrowiec złożyła również wniosek o uzyskanie na ten cel środków z Rządowego Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Czy zbiorniki retencyjne można posadowić w budynku stacji uzdatniania wody - zgodnie z sugestią Konserwatora? Absolutnie nie, gdyż w pomieszczeniach stacji znajdują się urządzenia służące do uzdatniania wody tj. system do napowietrzania wody, zbiornik powietrza, chloratory i filtry oczyszczające wodę z nadmiaru manganu i żelaza, by woda trafiając do mieszkańców spełniała warunki określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294). Niemożliwa jest również do realizacji kolejna koncepcja przedstawiona przez Konserwatora tj. znalezienie innego miejsca do budowy ww. obiektów. Byłoby to co prawda możliwe do wybudowania, ale tak samo racjonalne jak budowa dworca w oderwaniu od sieci torów kolejowych. Należy wyjaśnić, że przeniesienie stacji uzdatniania wody w inne miejsce to ogromne długotrwałe i kosztowne przedsięwzięcie. Konieczne byłoby wówczas wykonanie nowych badań hydrogeologicznych, uzyskanie stosownych zezwoleń, budowa nowych studni, nowej stacji uzdatniania wody wraz z pełną infrastrukturą a także przebudowa sieci wodociągowej. Najszybszy możliwy termin zakończenia tak dużej inwestycji to minimum 3 lata, przy założeniu, że będziemy dysponować wolnymi środkami w kwocie około 8-10 milionów złotych. Oczywiście należałoby również dokonać rozbiórki i likwidacji sprawnych obiektów aktualnie funkcjonującej stacji uzdatniania wody, które stałyby się bezużyteczne. Z punktu widzenia racjonalności wydatkowania środków publicznych, a także ochrony zasobów naturalnych i ograniczania powstawania odpadów, projekt ten wydaje się wysoce nieracjonalny.

Tym samym odmowa uzgodnienia projektu decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego dla inwestycji polegającej na budowie 2 zbiorników retencyjnych może pozbawić mieszkańców dostępu do wody pitnej. Trudno zrozumieć argumentację Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków odmowy uzgodnienia inwestycji, która swym zakresem wpisuje się co prawda w teren parku dworskiego, ale absolutnie nie wykracza poza obszar wcześniej zagospodarowany na ten cel. Nadto należy zauważyć, że z punktu widzenia odległości od istniejących zamierzeń parkowych planowane posadowienie zbiorników jest korzystniejsze niż posadowienie aktualnego zbiornika. Ponadto istotny jest również fakt, że sama hydrofornia znajduje się w północno – wschodnim krańcu parku, a planowane posadowienie zbiorników jeszcze jest jeszcze bardziej skrajne, niż obecne usytuowanie zbiornika.

Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków przy wydawaniu zaskarżonego postanowienia uchybił przepisom procedury administracyjnej art. 7, art. 77 par. 1 i art. 107 par. 1 Kpa, bowiem nie została należycie przeprowadzona ocena przedstawionego materiału

dowodowego, w tym szkicu zagospodarowania terenu. Organ administracji nie odniósł się w motywach zaskarżonego postanowienia, dlatego uznał, że planowana inwestycja znacząco ingeruje w teren parku zabytkowego, jak również nie wyjaśnił dlaczego w wyniku realizacji inwestycji nastąpi stopniowe anektowanie fragmentów powierzchni poprzez intensyfikację zabudowy, niezgodnej z ich pierwotnym przeznaczeniem, co w konsekwencji prowadzi do obniżenia jego wartości jako całości, a także zubożenia naturalnego zasobu. Zdaniem Skarżącego Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków opiniując przedłożony projekt decyzji nie dokonał wnikliwej i rzetelnej analizy, zwłaszcza w kontekście historycznego istnienia hydroforni (stacji uzdatniania wody) na terenie parku dworskiego, a także miejsca posadowienia zbiorników retencyjnych, które z uwagi na skrajność położenia w stosunku do całości zamierzeń parkowych oraz obecność istniejącego budynku hydroforni, nie będzie stanowić dominanty w krajobrazie. Konserwator opiniując przedłożony projekt decyzji dowolnie zinterpretował art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, uznając, że posadowienie zbiorników na terenie zagospodarowanej od ponad 40 lat działki hydroforni wiejskiej może spowodować uszczerbek dla wartości zabytku. Warto również spojrzeć na aspekt społeczny i decydując o odmowie uzgodnienia lokalizacji zbiorników retencyjnych, mieć na uwadze, że pozbawia się tym samym ponad 560 mieszkańców gminy Wągrowiec oraz około 83 tys. zwierząt dostępu do wody pitnej, proponowane bowiem przez Konserwatora rozwiązania alternatywne są niemożliwe do realizacji.

Biorąc powyższe pod uwagę, wnoszę o uchylenie postanowienia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i o uzgodnienie przedłożonego projektu

DYREKTOR
Agnieszka Ciemachowska
mgr inż. Agnieszka Ciemachowska

W załączeniu:

- 1) ewidencja parku dworskiego opracowana przez doc. dr hab. Henryka Błaszyka,
- 2) decyzja Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 13 listopada 1973 roku w sprawie zatwierdzenia projektu badań hydrogeologicznych,
- 3) szkic orientacyjny ujęcia wody w Kaliszanach styczeń 1975 r.,
- 4) decyzja z dnia 28 maja 1977 r. Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu o zatwierdzeniu dokumentacji geologicznej,
- 5) uzgodnienie dokumentacji przez Urząd Wojewódzki w dniu 17 sierpnia 1977,
- 6) kopia wniosku o dofinansowanie inwestycji z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19
- 7) dokumentacja fotograficzna wraz z informacją o miejscu wykonania zdjęć.